

אדם יכול להיות קדוש קדשים!

אנחנו רוצים להמשיך את מה שדברנו בשבוע שעבר ולחבר את זה עם חקת.

קרח ועדתו טענו "כי כל העדה כלם קדושים ומדוע תתנשאו על קהל ה'":
ואמרנו שאמת מה שאמרו, אבל יש קדוש יותר ויש קדוש פחות. ונקדים:
הבאר משה מביא סתירה, כתוב בחז"ל (שבת קיט, ב) לא נחרבה
ירושלים אלא שהשוו בה קטן כגדול. ומאידך, כתוב בחז"ל (יומא ט, ב)
שירושלים נחרבה בעוון שנאת חנם, איך זה מסתדר? אומר
האורז'רובער קרח מתרץ לנו את זה... ישבו בה קטן כגדול - זה רק
הכיסוי מלמעלה, אבל מה מונח בפנים? השנאת חנם.

קרח אומר כי כל העדה כולם קדושים, מה היתה כוונתו? הרי אתה כן
רוצה להיות יותר גדול מכולם! אלא מה, זה כיסוי. עם זה אנחנו
מתחילים, אבל בפנים מונח קנאה ושנאת חנם. אני לא יכול לפרגן לשני,
אז מה אני יגיד, שאני שונא?!... אז אני עושה איזה מין אידיאולוגיה
שמכסה את זה, ובצורה כזו זה יותר קל.

יש סיפור מפורסם על המלבי"ם (שמעתי מהגרבי"צ פלמן זצ"ל),
המלבי"ם היה מוסר שיעור בפרשת השבוע מידי שבת. הוא היה ענק גם
בידיעתו בתנ"ך (כמו שרואים בפירוש שלו על התנ"ך), והיה בקי בלשונות
הקדש, והוא היה הלוחם מספר אחד של המשכילים, הוא הוכיח
למשכילים כמה הם נבערים מדעת גם לשיטתם... והוא היה שנוא נפשם,
ולא הלך להם איתו...

פעם אחת, הוא אמר שיעור בפרשת תצוה ובסוף הפרשה בפסוק האחרון
כתוב "וכפר אהרן על קרנותיו אחת בשנה מדם חטאת הכפורים, אחת
בשנה יכפר עליו לדורותיכם, קדש קדשים הוא לה'", והסביר המלבי"ם,
קדש קדשים הוא לה', מי? אהרן. ובוזה הוא גמר את השיעור.

כאן המשכילים מצאו מקום להיפרע ממנו... איזה שטויות, להגיד
שאנשים הם קדש קדשים! מאיפה הוא לקח כאלו דברים?... רש"י
אומר **שהמזבח** הוא הקדש קדשים, והחליטו לפרסם את זה בכל המדינה
שידעו איזה שטויות והבלים הוא מדבר וממילא יתייחסו אליו בהתאם.
באו היראים לדבר ה' למלבי"ם ואמרו לו, יכול להיווצר פה חילול ה'
גדול, אז כדאי שהרב יגיד שנפלה טעות ולא הבינו אותו נכון, נבקש
סליחה ונגמור בזה. השיב המלבי"ם, אין בעיה. בשבוע הבא נדבר על זה
שוב.

המשכילים שמחו, כולם באו לשיעור, זו היתה הפעם הראשונה
שביהכ"ס היה מלא עד אפס מקום... והמשכילים היו צריכים להקשיב
מתחילה ועד סוף כי הוא בכונה אמר את זה רק בסוף... בסוף השיעור
אמר המלבי"ם, אמרו שבשבוע שעבר היה דבר לא ברור, אז אני חוזר
ואומר את זה כעת בצורה ברורה, הוא חזר על הפסוק, קדש קדשים הוא
לה'. מי? אהרן!

נהיה רעש בקהל... איזה בעל גאווה, לא יודע לחזור בו ולהודות באמת.
ורבתה המהומה. באו החרדים ובכו למלבי"ם, למה הרב עושה לנו את
זה?... המלבי"ם היה רגוע, ואמר וכי בגלל שהם עמי הארצות ולא יודעים
פסוק מפורש בתנ"ך אני צריך לחזור בך?!... הפסוק אומר בדברי הימים
(א' - כג, יג), "בני עמרם אהרן ומשה, וַיִּבְדֵּל אֶהָרֹן לְהַקְדִּישׁוּ קֹדֶשׁ קִדְשִׁים
הוא ובניו עד עולם!" כתוב מפורש. פלאי פלאים!... אהרן קדש קדשים.

ברוחניות - הפערים וההבדלים הם בלי סוף

סיפר לי הגאון ר' עמנואל קוסובסקי, על הרה"י ר' יחזקאל סרנא זצ"ל,
שדרכו היתה להגיד 'שיחות בהמשכים' הוא יכל לדבר חורף שלם על שבת
קדש, וזמן שלם על עסק התורה, פעם הוא דיבר על "עולם הזה" במשנתה
של סלבדוקא. כמה עולם הזה זה דבר חשוב, כמה אפשר להשיג ולהרויח
בעוה"ז מי שיודע לנצל את התורה, הוא עשה מהעולם הזה כלי מכשיר
עצום לרכוש חיי נצח - עולם הבא...

בשבוע אחד לפני האחרון הוא עלה לבימה ואמר, אני מבקש סליחה,

הטעיתי אתכם חצי שנה!... הרי אם כל מה שאמרנו זה נכון, איך זה
ששלמה המלך אומר, 'הבל הבלים אמר קהלת הבל הבלים הכל הבל!'
על כזה עולם הזה נחמד אומרים הבל שבע פעמים!! דיברנו כמה אפשר
להשיג, אפשר לקרוא לזה הבל! אי"כ זה לא שווה כלום. אני מבקש
סליחה, וירד מהבימה. נהיה רעש גדול...

אבל זו היתה ירידה לצורך עליה, שבוע הבא הוא עלה בחזרה לבימה,
אוי, איזה טעות היתה לי בשבוע שעבר!... אז היתה הטעות שלי, אני כעת
מבקש סליחה על השבוע הקודם...

והביא את הגמרא בסנהדרין (כ, א) שקר החן והבל יופי אשה יראת ה'
היא תתהלל, דעה אחת בגמ' : **שקר החן** - זה דורו של משה, **והבל היופי**
- זה דורו של יהושע, **אשה יראת ה' היא תתהלל** - זה דורו של חזקיהו,
שלא היו תינוק ותינוקת שלא היו בקיאים בטומאה וטהרה מדן ועד באר
שבע.

דעה שניה, **שקר החן** - זה דורו של משה ויהושע, **והבל היופי** - זה דורו
של חזקיהו, **אשה יראת ה' היא תתהלל** - זה דורו של רבי יהודה ברבי
אילעאי, שהיו ששה תלמידים מתכסין בטלית אחת ועוסקין בתורה. זה
מסירות נפש!

(ובמאמר המוסגר: כתוב פה שמסירות נפש זה יותר גדול אפי' מהדרגות
שהגיעו אליהם משה ויהושע, וחזקיהו של הבקיאיות העצומה. ר' יהודה
ברבי אילעאי אולי לא הגיע לכאלו דרגות בלימוד, אבל הם למדו
במסירות נפש! וזה - אשה יראת ה' היא תתהלל. ונרחיב בהמשך בעוה"ז).

אמר הרה"י ר' יחזקאל, על דורו של חזקיהו אתה אמר הבל היופי!! הרי
לא מצאו אפי' תינוק ותינוקת שלא היו בקיאים בכל ההלכות האלו,
הלזה ייקרא הבל?!... אלא, אמר ר' יחזקאל, ברוחניות - כל טיפה של
מאמץ ברוחניות, זה לא עוד טיפה. הפער בין דרגה אחת לדרגה שניה זה
כמו אלף דרגות!

לדוגמא: אם יהיה אחד שמפורסם למליון, כבר מתייחסים אליו
אחרת... יש לו מליונים! אבל אם לעומתו יהיה אחד שהוא מליארדר,
מליארד זה אלף מליון, אז מי שיש לו מליון - הוא כלום לידו... בשבילו
מליון דולר זה כסף קטן, ס"ה לקנות איזה דירה... בסדר... ואם יהיה
אחד שיש לו שבעים מליארד, (ויש כאלה...) אז הוא צוחק על כולם, אני
יכול לקנות חצי ארץ ישראל... מושגים.

ברוחניות - כל דרגה היא נצח, ובכל טיפת מאמץ, ההבדל בין דרגה לדרגה
זה פי מליון מכל ההבדלים הללו, עד כדי כך שאם אתה בדרגה הגבוהה,
אז הדרגה הקודמת היא הבל! זה בדיוק כמו מליון מול מליארדר. ולכן
קוראים לזה הבל.

המשיך הרה"י ר' יחזקאל והסביר, כמה שהעולם הזה גדול - העולם הבא
הוא הרבה יותר גדול, והעוה"ז לעומתו הוא הבל הבלים.

חז"ל אומרים (חגיגה ט, ב) 'ושבתם וראיתם בין צדיק לרשע, בין עובד
אלקים לאשר לא עבדו', אינו דומה השונה פרקו מאה פעמים לשונה
פרקו מאה ואחד. יהיה כזה הבדל, כמו עובד אלוקים **לאשר לא עבדו** -
בגלל פעם אחת (!) כי ברוחניות אין גבול להבדלים. וכל טיפת מאמץ יותר
גדול - הפערים הם עצומים לאין ערוך.

ולכן באמת כתוב שהקב"ה אמר לאהרן ומרים, **"ואיך לא יראתם** לדבר
בעבדי במשה", אבל לא רק איך דיברתם? אלא איך אתם לא מפחדים!!
הרי ההבדלים כאלו גדולים! זאת משום שברוחניות אין טיפה יותר, כיון
שטיפה יותר - זה כבר עולם אחר לגמרי. דברים פשוטים.

ועל זה זכה אהרן להיות קדש קדשים לה'. על שאר הכהנים והלוויים זה
לא כתוב. רק אהרן זכה בזה.

וכל אחד יכול

הגאון ר' משה שמואל שפירא זצ"ל אומר, בואו נראה לאן יכול כל בן
תורה להעפיל:

כולם יודעים את דברי הרמב"ם בסוף שמיטה ויובל (יג, יג) "ולא שבט

לוי בלבד, אלא כל איש ואיש מכל באי העולם אשר נדבה רוחו אותו, והבינו מדעו להבדל לעמוד לפני ה' לשרתו ולעבדו לדעה את ה', והלך ישר כמו שעשהו האלוקים, ופרק מעל צוארו עול החשבונות הרבים אשר בקשו בני האדם הרי זה נתקדש קדש קדשים, ויהיה ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעלמי עלמים. ויזכה לו בעולם הזה דבר המספיק לו כמו שזיכה לכהנים וללויים".

אומר ר' משה שמואל, הרמב"ם מדבר לבני תורה בדור שלנו! בן תורה - הוא עוד יותר ויותר! לא לוי רגיל, לא כהן רגיל, הוא קדש קדשים! הוא אהרן הכהן!

ולא רק זה, אלא הרמב"ם כותב בהלכה קודם על שבט לוי, ולמה לא זכה שבט לוי בנחלת ארץ ישראל ובביתו עם אחיו? וכו', לפיכך הובדלו מדרכי העולם, לא עורכין מלחמה כשאר ישראל, ולא נוחלין, ולא זוכין לעצמן בכח גופן, אלא הם חיל ה', שנאמר בך ה' חילו, והוא ברוך הוא זוכה להם שנה' אני חלקך ונחלתך. וזה הכל דברים של עולם הזה. אבל פה, על בן תורה, הרמב"ם כותב ויהי ה' חלקו ונחלתו לעולם ולעלמי עלמים! ומלבד זאת, הוא יזכה לו גם בעוה"ז דבר המספיק לו כמו שזיכה לכהנים וללויים.

אז בן תורה שמונח בלימוד - הוא הרבה יותר גדול מהכל! הוא קדש קדשים כאהרן! ומה הפלא בכלל, שכתוב בחז"ל (הוריות יג, ב) עה"פ יקרה היא מפנינים שהכוונה יותר מכה"ג שנכנס לפני ולפנים, הוא קדש קדשים! והקב"ה יזכה לו גם בעולם הזה וגם בעולם הבא.

הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך שאל פעם, הרי אין מקראות יוצאין מידי פשוטן, למה דורשים יקרה היא מפנינים - מכהן גדול הנכנס לפני ולפנים, תדרוש כפשוטו, יקרה מפנינים - מיהלומים!

והסביר: על דרך משל, אם יבא אחד מחנות ירקות אחרים שקנה 2 קילו עגבניות וקילו מלפפונים, ויעבור ליד בנין גבוה רב קומות ויגיד לחבר שלו, 'לדעתי, הבנין הזה עלה יותר מהירקות שקניתי כעת...'... הלא לבער יחשב! איש בער לא יידע. מה ההשוואה בכלל... אותו דבר, אתה אומר על התורה הקדושה שהיא יותר יקרה מיהלומים! הרי זה בנין רב קומות וזה קילו עגבניות מה הדמיון בכלל... בהכרח הכוונה היא יותר מכהן גדול הנכנס לפני ולפנים, שהתורה יקרה גם יותר ממנו.

איך מתחננים? זאת חקת התורה!

זאת חקת התורה, תורה - זה חוקה, וכתוב כאן כמה וכמה דברים, אחד מהדברים זה מש"כ הרמב"ם ויזכה לו הקב"ה דבר המספיק לו.

היום כולם תמהים, איך בני תורה מחננים! לבני תורה יש ב"ה הרבה ילדים, החל מ... ומסתיים בלמעלה מעשר בלעה"ר. הבעלי בתים תמהים, אנחנו עובדים ובקושי מצליחים לחתן ילד אחד, ואצל הבני תורה כולם מתחננים ונותנים, איך?? איך הם בכלל חיים...

אבל זה חוק של התורה, וכמש"כ הרמב"ם ויזכה לו בעוה"ז דבר המספיק לו, הקב"ה ממלא כל צרכו!

מסופר, שפעם נכנס לפני מרן הרב שך אברך, שאשתו פנתה אליו, תראה, אנחנו ברוך ה' לא חסר לנו כלום, אבל אין לנו שום כסף מיותר בצד, ואם חלילה תישבר המכונת כביסה, או שיתקלקל המקרר או לחילופין שהיוב יעלה על גדותיו וכדו' - אין לנו ממה לשלם, אי אפשר לחיות על השקל... בא תעבוד חצי יום, ואח"כ גם תלמד חצי יום וכך קצת ירווח לנו.

הוא בא לרב שך ואמר לו את טענות אשתו, שאל אותו הרב שך, אתה לומד טוב? כן מצויין! השיב, אתה נהנה מהלימוד? כן, יש לך חברות טובות - כן, אז תמשיך ללמוד. הוא חזר חזרה לבית. אך אשתו, כנראה חשבה שזה רק טעות שלא שמו אותה במועצת גדולי התורה... ואמרה, מה הלכת לשאול את הרב שך כאלו שאלות! מה הרב שך מבין בכלל במכונת כביסה... את זה תשאל אותי, אני יודעת מה זה. הנה אני מסבירה לך, בא תראה איך אנחנו חיים על הגרוש, והרי פעם... מכונת כביסה מתקלקלת, אז צריך קצת כסף בצד! וכו' אותו אברך כנראה לא היה כ"כ פיקח, השתכנע והלך לעבוד.

ובאמת, כל התחזויות שלה קרו... פתאום נשברה המכונת כביסה, והביוב עלה על גדותיו, וכשסיימו עם זה - המקרר נשבר... כעת אמרה לו אשתו נו!... מי צודק, הרב שך או אני?... והוא, שהיה תמים, בצד לו חזר לרב שך והראה לו את 'פקחותה' של אשתו. הרב שך צחק... ואמר לו, יש קופה מיוחדת של בני תורה, שם כתוב שלבן תורה - לא יחסר, ודורשי ה' לא יחסרו כל טוב. אז אם בשביל שלא יחסר צריך שהמכונה לא תתקלקל - אז היא לא מתקלקלת, והביוב לא עולה על גדותיו. ואם כן יעלה - אז יהיה לו לשלם! אתה אתה הקופה הזו - גמרת. כעת תעבוד כמו כולם! (ואיך אשתו אמרה לו... אתה רואה שאפילו כשאתה עובד חצי יום זה לא מספיק, צריך לחשוב על עבודה יום שלם...) כן, כעת אתה כבר כמו כל האדם בזיעת אפיק תאכל לחם. תעבוד קשה ויחסר לך. אבל ודורשי ה' - לא יחסרו כל טוב! לבן תורה יש הכל. זאת חקת התורה, ובחוקה הזו כתוב - שלא יחסר לך. ולמה? מי הולך בכלל עם

שכל... הרי בנין, כל המושג של 'זאת חקת התורה' זה הרי התשובה לקרח. קרח כל דבר רצה להבין בשכל, טלית שכולה תכלת - איפה השכל... בית כולו מלא ספרים - איפה ההגיון?... והתשובה ע"ז זאת חקת התורה! אין שכל. הבית הלוי בפרשת כי תשא שואל, כתוב בחז"ל שפרה אדומה אין לה טעם, גזירה היא מלפני, וקשה, למה אין לה טעם, הרי חז"ל אומרים תבא האם ותקנה צואת בנה, אם כן, זה תשובה על חטא העגל. אז למה אומרים שאין לה טעם?

ומסביר הבית הלוי, הרי למה באמת הם עשו את העגל, הרי הם היו דור דעה! אלא שהם הגיעו להשגות גבוהות באלוקות, והם ראו שאת כל התיקונים הגדולים שאפשר ע"י משה, אפשר לעשות ע"י העגל, והם כוונו בזה כוונות גדולות ונשגבות. לעשות בבריאה

נו, אז איפה החיסרון? הבעיה הייתה שזה לא היה ציווי ה'! ובלוי ציווי ה' כל הכוונות הכי גדולות שום דבר לא יעזור. זה גופא התיקון של פרה אדומה, אין שכל! תבא האם ותקנה צואת בנה, עיד"ז שיהודי יעשה רק כי ה' צווה, ולא מבין, אין שכל, אדרבה ואדרבה, כי הוא אמר ויהי הוא צוה ויעמוד! למה? כי כך הקב"ה רוצה! יהודי לא עובד עם שכל. זאת חקת התורה.

אם יבא מישהו וירצה להבין בשכל, איך אברכים מחתנים... תסביר לי! הרי אם תבא לכל אברך ממוצע ותבקש ממנו הלואה של אלף דולר, הוא יגיד לך שאתה לועג לרש... אני בקושי גומר את החודש, מאיפה יהיה לי להלוות! אז הוא ישאל, איך אתה מחתן? אני גם לא יודע... אבל הוא מחתן! ולא אחד, ולא שנים, ולא עשר... זאת חקת התורה, כך הקב"ה חקק בבריאה. זה דבר פשוט מאד.

למות מתוך דברי תורה

זאת התורה אדם כי ימות באהל. בילקוט שמעוני (רמז תשסב) 'א"ר יונתן, לעולם אל ימנע אדם עצמו מדברי תורה, ואפילו בשעת מיתתו שנאמר, זאת התורה אדם כי ימות באהל, אפילו בשעת מיתתו תהא עוסק בתורה'.

הרמב"ם כותב בהלכות ת"ת (ג, יג) אע"פ שמצוה ללמוד ביום ובלילה, אין אדם למד רוב חכמתו אלא בלילה. לפיכך מי שרצה לזכות בכתר התורה יזהר בכל לילותיו ולא יאבד אפילו אחת מהן בשינה ואכילה ושתיה ושיחה וכיוצא בהן, אלא בתלמוד תורה ודברי חכמה.

אז קודם כל הרמב"ם אומר לא לאבד אפילו לילה אחת! ואת זה, מסביר ר' אהרן קוטלר, מה יקרה אם לילה אחד יאבד, זהו, גמרנו!...

ומסביר, יש כתר מלוכה, המשופץ באבנים טובות ויהלומים נדירים ביופים, שווה מליאדים! מה יהיה אם במשבת אחת יחסר יהלום: במקום 100 יהלומים יהיו 99, רק אחת תחסר, אף מלך לא ילבש את זה. ולמה? כי זה פגום. אותו דבר, יש כתר תורה, כל לילה זה משבת בכתר תורה, ברגע שאבדת לילה אחד - אז הכתר הוא כבר לא "כתר תורה". אמנם יש לך הרבה זכויות גדולות, אבל כתר תורה אתה כבר לא יכול ללבוש. אא"כ תעשה תשובה, כך אמר ר' אהרן.

בהלכה יב כותב הרמב"ם, "אין דברי תורה מתקיימין... אלא במי שממית עצמו עליהן ומצער גופו תמיד ולא יתן שינה לעיניו ולעפעפיו נתנומה. אמרו חכמים דרך רמז, זאת התורה אדם כי ימות באהל, אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו באהלי החכמים". ובילקוט ראינו, אפילו בשעת מיתתו לא ימנע אדם עצמו מד"ת.

בואו ונחקור חקירה: מה מונח בסברא הזו שאפי' בשעת מיתתו לא יפסיקו מת"ת, האם זה לא הלכה מיוחדת לשעת מיתתו, אלא את התורה פשוט לא מפסיקים ללמוד! וגם שעת מיתתו זה לא תשובה, אלא צריך ללמוד כל הזמן. או שנאמר, שיש ענין למות מתוך דברי תורה, הרי איך הולכים למות...למות הולכים מתוך דברי תורה!

ובאמת יש בזה שני מהלכים, המהלך הראשון והפשוט כך לומד הג"ר משה שמואל זצ"ל, שאין הכי נמי אין בזה מעלה מיוחדת בשעת מיתתו, אלא צריך ללמוד כל הזמן, אין רגע שפטורים מללמוד!

אך הוא עצמו מביא סיפור על רבי זלמליה מוואלוז'ין. ר' זלמליה היה מאד חולה והוא למד תורה במסירות נפש! באו והציעו לו, תנוח מעט, תאגור כוחות! אמר להם ר' זלמליה, מי יודע אם כעת זה לא הרגע שעליה דיברו חז"ל לעולם לא ימנע אדם עצמו מדברי תורה, ואפי' בשעת מיתתו, ואכן מתוך דברי תורה אלו פרחו נשמתו. לא לאבד אף לילה מן התורה וגם בשעת מיתתו לא להפסיק מהלימוד, מי יודע...

והנה, אם זה היה הלכה רגילה של תלמוד תורה, שלעולם לא להפסיק מהלימוד ואפילו בשעת מיתתו, אז מה ר' זלמליה הביא מחז"ל, אם את החיוב הרגיל של תלמוד תורה היית מפסיק, אז מה יש אם זה שעת מיתתו? הרי אין איזה דין מיוחד בשעת מיתתו, בסך הכל אין גבול ללימוד התורה, אז אם אתה צריך לנוח - אז צריך לנוח גם אם זה יהיה בשעת מיתתו!

מוכח מר' זלמליה שיש ענין מיוחד ללמוד בשעת מיתה. הרי איך מגיעים לשמים? אם באים מתוך דף גמרא זה אחרת. זה כרטיס כניסה... הכל אחרת. וכן מבואר באבות דרבי נתן (כה, ב) מת מתוך דברי תורה סימן יפה לו, מתוך דבר בטלה סימן רע לו.

היה פעם סיפור אמיתי בשיעור דף היומי אחד, שהמגיד שיעור אמר למשתתפים, תארו לעצמכם: בן אדם יושב וקורא עיתון, ובדיק קוראים לו לישיבה של מעלה... נגזר עליו שהוא ימות. הוא עולה למעלה ושואלים אותו, נו... מתוך מה הגעת? מתוך עיתון... נו, אז שהעיתון ילוח אותו... אתם כבר מבינים לבד איך נהיה לו שחור בעיניים.

אבל אם הוא ילמד וימות מתוך דף גמרא, אז כשהוא מגיע לשמים הדף גמרא מלוח אותו! וכמש"כ באבות, בהתהלך תנחה אותך - בעולם הזה, בשבך תשמור עליך - בקבר, והקיצות היא תשיחך - לעולם הבא. הדף גמרא מלוח אותו בשמים, התורה אומרת זה הבן יקיר שלי... ולתורה פותחים את כל השערים!

הסיפור היה, שבאותו שיעור ישב יהודי שעד אז היה קורא עיתון, והחליט מהיום אני לא קורא, אני אלמד, ולבסוף הוא נפטר על דף גמרא! בזמן שהוא למד - הוא נפטר... למות עם דף גמרא - זה אחרת!

הולכים למות עם רמב"ם!

יש שני סיפורים על הרב מפוניבז': האחד, שפעם הרב התבטא, שכשהיהודים בשואה הלכו לכבשן האש, אין לי ספק שהתלמידי חכמים שבהם הלכו עם רשב"א קשה, או רמב"ם קשה, או עם קושיא טובה של רבי עקיבא אייגר, אין לי ספק בזה.

בא אליו אחד בשאלה, זה נגד חז"ל: הלא בגמרא בברכות (סא, ב) כתוב על רבי עקיבא שהיו סורקין את בשרו במסרקות של ברזל והוא קרא קר"ש עד שיצאה נשמתו באחד. אז רואים שהוא קרא קריאת שמע. אז מאיפה לקחת כזה דבר?!... הרי כל יהודי יודע שכשמתים מתים עם קריאת שמע!

אמר לו הפוניבז', אדרבה, משם ראה לדברי! כי הגמ' שם מוסיפה "וזמן קריאת שמע היה". ולמה צריך להוסיף את זה? הרי כשמתים מתים עם קר"ש... לא! למות - מתים עם דברי הרשב"א ורע"ק"א, רק שאז היה זמן קריאת שמע ולכן הוא קרא.

סיפור נוסף: שאלו את הרב מפוניבז' למה הוא כ"כ הרבה מדבר בשבחה של ליטא בלי סוף, שכל כך הרבה למדו בליטא, הרי התורה הייתה בכל מקום, בפולין, בהונגריה, בספרד, בעיראק, במרוקו, בטוניס... ובכל מקום אז מה המיוחד בליטא?

אמר הרב מפוניבז', אני יספר לכם סיפור על הרב מטברג ותבינו, רבי אהרן ברנשטיין זצ"ל, (הוא היה רב בטברג ובסוף ימיו עלה לארץ), הוא ישב ולמד עם רמב"ם גדול (בהוצאות של פעם...) הדפים כבר צהבו מיושן ועמדו להיתלש ולהתפורר. לא היה כסף לספרים חדשים.

היה זה בזמן מלחמת רוסיה וגרמניה. הרוסים נכנסו לטברג באישון ליל, וראו איך שבשעה שתיים בלילה יש אור דולק באחד הבתים. כולם כבר ישנים... חשוד. הם נכנסו לבית חשבו אולי יש שם מישהו חולה. אך לא. היו שם זוג זקנים, והאשה ישנה והוא יושב שם ולומד. אמר לו הרוסי ימי"ש תראה, בזמן מלחמה אנחנו הורגים אפילו על ספק ספיקא, אי אפשר לדעת מי מרגל ומי לא, אבל לפעמים יש לי נקיפות מצפון...

כעת אני הולך להרוג בן אדם ואני רגוע. הרי אתה בטוח מרגל... כל טברג ישנה, וכי רק אתה הזקן היחידי שנמצא בטברג! למה אתה ער בכזו שעה?... דבר שני, למה הספרים שלך כאלו צהובים, דפים מתפוררים, זה ברור אותיות צופן לאויב... ובפרט שאתה גם יהודי ועושה רושם של רב... בטוח אתה מרגל. אבל מה, למה להרוג אותך פה בבית בירייה ואשתך תתעורר, ניתן לה לישון עד הבוקר ואני יוציא אותך החוצה ונהרוג אותך שמה, ואח"כ היא תראה שכבר אין מה לעשות... בינתיים אתה יכול לכתוב צוואה - הוסיפו.

ביקש מהם הרב: אתם מוכנים לתת לי כמה דקות? יש לי מה לעשות בינתיים, אבל אתה תברח! אמרו, אז תאסרו לי את הידיים והרגליים... אז מה תעשה בינתיים? שאלו, אמר להם הרב, אתם לא תבינו, איך ייתכן שהיהודים מבינים מה שרוסיה לא מבינה... תגיד מה אתה הולך לעשות.

הסביר הרב מטברג, אני לא מרגל ולא עוסק בתחום הזה. זה - רמב"ם, וכעת אני באמצע רמב"ם קשה, אי"א למות באמצע הקושיא... תנו לי, תוך כמה דקות כבר יהיה לי מהלך ברמב"ם ואז כבר לא איכפת לי שתהרגו אותי... אני הולך לרמב"ם לשאול אותו אם צדקתי, או שיש לו פשט אחר... ככה מתים! הם כמו בן לא הבינו מה שהוא מדבר... והמצאות היתה, שבאותם דקות התחילה הרעשה כבידה והרוסים נאלצו לברוח לכל מקום, והרב ניצל. (וי"א שמאז התחילו לשיר הרמב"ם הציל את המצב...)

עכ"פ, אמר הרב מפוניבז', זוהי ליטא! תורה היתה בכל מקום, אבל פה, הולכים למות עם רמב"ם! וזה לא סתם מדין ת"ת רגיל, אלא הולכים למות עם רמב"ם!

הגאון ר' ישראל אליה וינטרויב זצ"ל סיפר שבזמן מלחמת 'שלום הגליל' (מלחמת לבנון) היתה אזעקה באמצע תפילת ערבית של ליל שבת. ולפי דעת המומחים לא היה מה לעשות השתדלות, אבל כולם נמלטו מפחד באמצע התפילה.

היה אברך אחד (וי"א שזה היה הוא) שהמשיך להתפלל ברוגע ובשלווה כאילו שום דבר לא קרה, עד שהוא גמר את התפילה, והלך לביתו לקדש.

שאלו אותו אח"כ, איך היית מסוגל? אמר להם, זה לא גדלות מיוחדת. פשוט עשיתי חשבון: הרי חיוב השתדלות - לא היה. אז ממה נפשך, אם לא יקרה לי כלום - אז ודאי טוב, אלא מה, ייתכן שחלילה אני ימות, איזה תענוג זה למות מתוך דבקות של תפילת שמו"ע בליל שבת!... אה: כך עולים לשמים!... עדיף מאשר שימצאו אותי שוכב בצידי הדרכים.

על חוק אין שאלות

הרב שך היה אומר, בעצם חוק הוא הרבה יותר מובן מאשר משפט, איפכא מסתברא... הרי בכל חושן משפט - יש סברות לכאן ולכאן, כל סברא שתגיד - אפשר גם להתווכח ולהגיד הפוך, כמה מחלוקות עצומות יש בין הקצוה"ח לנתיבות, ובין השי"ד לסמ"ע. ועוד ועוד.

אבל על חוק - אין מה להתווכח! לדוגמא, אם יבא אחד וישאל, שמישהו יסביר לי, למה תפוז הוא בצבע כתום, ובננה היא צהובה, ואבטיח אדום מבפנים וירוק מבחוץ, למה: או אדום או ירוק, שמישהו יסביר לי למה... אבל כל אחד מבין שאם כך הקב"ה ברא - אז אין שאלות למה. כמו בתרופות שיש כדור שמועיל לראש וכדור שמועיל ללב ואף אחד לא יילך להחליף ביניהם, למה לא?... כי כך הקב"ה ברא. כל דבר הוא טוב לזה ורע למשנהו. אז מה הפלא בחוק?...!

אחד מהמדורשים הנפלאים בסוף קרח מספר, על שני בני אדם האחד פיקח והשני סומא. הפיקח הוליד את הסומא, עד שהם באו לעץ ואכלו מפירותיו, זה שהיה פקח - נסתמא, וזה שהיה סומא - נתפקח. מאותם הפירות! ולבסוף מי שהוביל בהתחלה - כעת הובל, והמובל נעשה למוביל.

רואים שאתם הפירות (!) לאחד זה מועיל ולשני זה מזיק. למה? מה ההבדל? כי כך הקב"ה ברא, לטבעים שלך זה טוב, ולטבעים שלו - זה לא טוב. יש לך שאלה בכלל?! כי הוא אמר ויהי הוא צוה ויעמוד!!! להיפך, על משפט - אתה יכול להתווכח, אך חוק - זו מציאות בטבע. כמו שעץ - נשרף וברזל לא נשרף, ולמה? כי כך גזרה חכמתו יתברך.

גוי - לא מסוגל להבין את זה. אם פרופסור מלומד היה אומר את זה - הוא מבין, אבל כשהתורה אומרת... זה נגד ההיגיון.

פעם הייתי אצל הגאון ר' חיים גריינמן זצ"ל. הוא היה חכימא דיהודאי ומבין גדול בענייני רפואה, ביקשתי ממנו שיפנה אותי לרופא, הוא אמר לי למה אתה צריך רופא? תעשה כך וכך וזהו. אך חזרתי וביקשתי שאני רוצה דוקא רופא. ולתדהמתי, הרב אמר לי בתקיפות: אני מבקש ממך כעת, אני לא רוצה לראות אותך פה, צא החוצה, תעמוד בסוף התור, אח"כ תיכנס אלי, תשלם לי כסף ונדבר!...

נבהלתי, הרי פעם הוא לא מגיב ככה, אולי פגעתי בו... ואז הוא חייד אלי בחיבה, איך למה אתה מאמין לרופא יותר ממני? גם אתה לא חושב שרופא מבין יותר. אלא מה, כשבאים לרופא - הוא לא מקבל אותך מיד... הוא קובע תור לעוד שבועיים, ואז אתה מחכה בתור עוד שעתיים, וכשאתה נכנס - הוא חמור סבר, הוא לא מחייך אליך... ואתה עוד משלם לו... ואז אתה משתכנע שהוא יודע. לעומת זה, כשאתה בא אצלי, אתה לא מחכה בתור, ואני מחייך אליך ואתה לא משלם לי כלום... אז אתה לא מאמין שאני יודע כי אתה לא מרגיש שאתה אצל רופא. אז לכן אמרתי לך שחבל על הזמן, גם אצלי, תחכה בתור, ותשלם כסף, ואני ירצין, ותאמין גם לי!

מה קרה?... אצל יהודי - התורה קובעת את כל הבריאה! אסתכל קב"ה באורייתא וברא עלמא. מה זה טומאה? מי שברא טומאה יודע גם האמצעים להיטהר ממנה. אבל גוי, לרופא הוא מאמין, לרי' חיים הוא לא מאמין.

ידוע, שהגר"מ פיינשטיין מביא שכתוב בפסוק (דברים ד, ו) "כי היא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים אשר ישמעו את כל החוקים האלה, ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה".

הרי פה מדובר על חוקים, ותמיד הגויים צוחקים על החוקים האלו, אז איך פתאום הם אומרים כי היא חכמתכם ובינתכם? אמר ר' משה: נכון, בהתחלה הם צוחקים עלינו, אבל לבסוף, כשהם רואים שאנחנו צדקנו, אז הם מודים. ונספר: בשעתו, החזו"א אמר לכל מי שהיה לו קצת כסף וכן לאברכים ועוד, לקנות קרקע בבני ברק, וכל המבינים צחקו על החזון אי"ש, לקנות קרקע בבני ברק זה כמו היום לקנות קרקע במדבר שממה, מה כבר היה בבני ברק... והחזון אי"ש אמר תקנו, והמבינים ממש צחקו עליו, הוא חושב שהוא מבין במסחר... איזו שטות זו. ובסוף - כל מי שקנה קרקע בב"ב - היום יכול לחתן את הנינים שלו... לא רק את הנכדים, את הנינים שלו!!! ומי שלא קנה -

כבר מזמן נגמר לו הכסף. אחרי שרואים שהוא צודק, פתאום מצטערים חבל שלא שמענו לחזו"א, אבל החכמים ששמעו מיד בהתחלה - באמת טוב להם, הם רק הרויחו.

גוי מוכן להודות רק אחרי שהוא רואה שאנחנו צודקים, כי היא חכמתכם ובינתכם! אתם לא הייתם צריכים את הרופא, אתם האמנתם לר' חיים, צדקתם! בסוף רואים שבאמת זה מה שעוזר.

היום הולכים למרן שהי"ת ר' חיים קנייבסקי, הוא אומר דברים גם נגד הרופאים, הוא למד את זה מאביו הסטייפלר... ותמיד הוא צודק!

פעם, אחד מגדולי העסקנים המומחים ברפואה התבטא, גם אם יהיה לי יצר הרע להיות כופר, אני לא יכול... ר' חיים לא נותן לי!... אם אין אלוקים - זה לא ייתכן. הרי הוא אומר נגד הרופאים ונגד התחזיות, הוא אומר וככה זה נהיה! זו האמת. אסתכל קודשא בריך הוא באורייתא וברא עלמא - זה חוק! זאת חוקת התורה. דבר נורא פשוט.

דא גזירת אורייתא

זאת חוקת התורה. באותו חוק כתוב שיש פרנסה לבני תורה, באותו חוק כתוב אדם כי ימות באוהל. באותו חוק כתוב, התעייף עיניך בו ואיננו, בין אם מבינים ובין אם לא - זה החוק!

ובאותו החוק גם כתוב מרבה תורה - מרבה חיים. זה לא איזה סגולה, אלא כך התורה קבעה וחקקה בבריאה מי שמרבה תורה - מרבה חיים, וכמו שהמהרש"א בקידושין (כח, ב) כותב לגבי תפילה, במעשה שהיה ברב אחא בר יעקב שהביאו אותו לשיבת אביי שהיה שם שד בעל ז' ראשים שבביל שיבטל אותו, והוא התפלל - ובכל כריעה שלו נפל ראש ואחרי ז' כריעות השד נגמר. והקשה המהרש"א, הרי אין סומכין על הנס? והסביר - תפילה זה לא נס! מי שהוא בעל תפילה - הטבע שהתפילה מועילה, וכן מרבה תורה מרבה חיים, זה לא נס, זה כמו כדור לאריכות ימים ששמו מרבה תורה.

ואם ככה, בואו ונתקדם לחלק האחרון:

המשנ"ב (תקפ, טז) מביא בשם התניא שנהגו היחידים להתענות ביום שישי של פרשת חקת, כיון שבאותו היום נשרפו בצרפת כ' קרונות מלאים ספרים, ואע"פ שבדרך כלל קובעים תענית לפי יום החודש, כאן קבעוהו לפי יום השבוע לפי שיום הפרשה גורם, שכתוב 'זאת חקת התורה', ותרוממו, 'דא גזירת אורייתא', זו גזירה על התורה.

כן היה יהודי שסיפר לי, שהוא עבר הרבה צרות והרב אלישיב אמר לו דא גזירת אורייתא, שכך גדלים ע"י הגזירות וכמו שאמר רבי שמעון בר יוחאי לחמיו רבי פנחס בן יאיר אשריך שראיתני בכך, שאלמלא ראית בי כך - לא מצאת בי כך (שבת לג, ב).

ומענין לענין, תורה באה עם צער. הגמרא מספרת (תענית ז, א) על רבי יהושע בן חנניה שאמרה לו בת הקיסר אי חכמה מפארה בכלי מכוני, והסביר לה כמו שהיין המשובח משתמר רק בחביות חרס כך החכמה משתמרת רק במכוני. והרי יש גם אנשים נאים ויפים שלומדים, אומרת הגמי' - אי הו סנו, הו גמרו טפי, הם היו לומדים יותר טוב!

דא גזירת אורייתא. כמה שאתה משקיע יותר - אתה יותר מפיק! וזה מה שראינו בהתחלה את הגמי' בסנהדרין, שקר החן והבל היופי, אשה יראת ה' היא תתהלל - זה דורו של רבי יהודה ברבי אילעאי, שהיו ששה מתכסין בטלית אחת. לא כתוב עליו את ההשגות העצומות בתורה כדורם של משה יהושע וחזקיה, אבל כתוב אצלו מסירות נפש! והמסירות נפש שלו מעלה אותו הרבה יותר לדרגות עצומות בתורה. [ויש בזה עוד הרבה לעיין].

היצה"ר מחדש נסיונות קשים

כעת, קמה ממשלת זדון בדיוק בין קרח לחקת. א"א לדעת מה יותר גרוע, האם מה שגזרו לשרוף את הספרי תורה, או מה שהולכים כעת עם מטרה של ולא יזכר שם ישראל עוד. אני לא יודע מה יותר גרוע. זה התחיל עם קרח - לחלוק על כל גדולי ישראל, גם מכאלו שכביכול היו בעבר נקראים דתיים, והמשיך עם חקת - דא גזרת אורייתא, גזירה על התורה.

היה משיגה שהתפלא: שומעים שהולכת להיות כזו גזרה נוראה, וזה באמת לא 'משחק ילדים' - אמנם עוד לא רואים את המעללים שלהם ואנחנו מקוים שבמהרה היא תלך לעולמה... אבל בינתיים זה גזירות נוראות! א"כ איך בעולם הישיבות לא צועקים בתפילה ובתחנונים, לומר תהילים, או לעשות

יום תפילה ותענית?

הלכתי ונכנסתי בקדש למרן הגר"ח קנייבסקי שליט"א ושאלתי אותו, ותשובתו היתה ברורה: אל תכניס דברים מהעולם לישיבות! לא להכניס את הראש לא בפוליטיקה ולא בשום דבר אחר, רק ללמוד! אם מתחילים להכניס את הראש בנייעים מה הולך להיות, וכו', מי יודע איפה זה ייגמר... רק לשבת וללמוד.

יש סיפור מזעזע, שש מעתי ממורינו הרה"ג ר' יצחק שרייבר שליט"א, שסיפר לו המשגיח ר' אליעזר גינזבורג זצ"ל: היה יהודי זקן שגר ליד פוניבז' ואשתו נפטרה ל"ע, והוא נשאר בודד, הוא בא לשיבה וביקש מהבחורים שיבואו לישון איתו, והוא הציע להם בתמורה אתם יכולים לדבר בטלפון שלי חופשי, כמה שאתם רוצים. וכמובן למי זה קסם? לא למתמידים... בסופו של דבר, בסוף החודש הוא מקבל חשבון של אלף וארבע מאות ש"ח! אז, לפני ארבעים שנה. זה היה משכורת של כמה חדשים טובים!

הוא בא לראש הישיבה הרב שך: ואמר לו נכון הרשיתי להם להשתמש אבל לא חשבתי שזה יגיע לכאלו סכומים גבוהים... חשבתי חמישים שקל, שישים, מקסימום מאה. הרב שך פנה למשיג ר' אליעזר גינזבורג וביקשו לברר את הענין. ומה התברר? היתה זו תקופה סוערת בעולם וכבר התחילו קווי נייעס, והבחורים היו מקשיבים לזה. כששמע מזה הרב שך, הוא פרץ בבכי נורא... הוא אמר, היצה"ר מחדש עלינו נסיונות כל כך קשים שיהיו כאלו שלא יעמדו בנסיון, והרבה יפלו בזה! לא כולם יעמדו מולו בנסיונות האלו.

היום, היצר הרע יודע שאנחנו לקראת הסוף והוא קיבל כוחות להעמיד אותנו בנסיונות קשים, פעם, הנסיונות היו שהיה מחסור באוכל, היום כבר יש, וישמן ישרון ויבעט... הנסיונות היום זה להתנתק מהחדשות ולהיות שקועים רק בתורה, זה מה שאמר ר' חיים, אוי ואבוי להכניס את זה לישיבות. רק לשבת וללמוד.

ואם ככה, צריך לדעת: זאת חוקת התורה - דא גזירת אורייתא זו גזירה על התורה! אין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עליה, זה לא בבן אדם, אלא בתורה עצמה, התורה קיימת רק כשיש מי שממית עצמו עליה. גם כשהוא סקרן הוא כובש את יצרו ומתעסק רק בדף גמרא. וכשהתורה רואה שאוהבים אותה - היא מבקשת ומתחננת מבורא עולם ואז היא מבטלת את רוע הגזירה.

יש היום הרבה נסיונות חדשים לבקרים, אם זה עריות או מינות, או קווי נייעס, או סתם ביטול תורה, זה בושה לתורה, כי דבר ה' בזה זה מי שאפשר לו לעסוק בתורה ואינו עוסק, הכרת תכרת! כולנו יודעים שזה נסיונות של הרגעים האחרונים ואף אחד לא יודע מתי יבא המשיח, אבל מי שרוצה להינצל - צריך להשקיע בתורה ובעלמ התורה, אין דבר אחר.

הבעיה שלנו זה הגזירה של יולא יזכר שם ישראל עוד'. הכסף זה לא הבעיה, כבר היו מקרים שהיו גזירות על עולם התורה שלא יהיה כסף. פעם קראו לי לשאול את מרן הגר"ח מה יהיה, הממשלה כבר לא נותנת כסף לבני תורה... ור' חיים צחק עלינו, וכי הממשלה נותנת!! אתם חיים מהממשלה!! הקב"ה נותן! אז למה אתם צריכים לקחת דוקא דרך הצינורות המלוכלכים של הממשלה, אם הם לא יהיו, יהיה לכם יששכר וזבולון, יהודים כשרים צדיקים וטהורים שידאגו לכל מחסורכם, למה לקחת מהלכלוך...

אבל הדאגה היא על היידישיטיט. השטן מנסה אותנו, והיום הרבה נופלים! עברנו כ"כ הרבה וברגע האחרון ליפול!... וכמו שהזכרנו יש אחד שמת מתוך עיתון ויש אחד מתוך דף גמרא! ללמוד בחיות ובשמחה, אשר יעשה אותם האדם וחי בהם!!! כנגד זאת התורה אדם כי ימות באהל, יהיה אשר יעשה אותם האדם וחי בהם.

היום זה זמן של חיזוק, אם זה בשמירת הסדרים, ואם זה בתפילה, ובשמירה מן הפלאפונים, וכ"א כבר מבין לבד... נבא מתוך הדף גמרא, מתוך החיזוק. אמנם מרן הרה"י זע"א בעונותינו איננו אבל האש שלו ממשיכה להאיר! עמוד האש ועמוד הענן, והיא צועקת ואומרת: **תמסרו נפש על התורה - והיא תציל אתכם.**

יש קונה עולמו בשעה אחת ויש מאבד עולמו בשעה אחת. והרגע - זה השעה הזו שלפנינו.

לזכות חתן התורה

הבה"ח והמופלג **מנחם קלופר** שיחי'
ממקורבי מרן המשגיח שליט"א
לרגל הגיעו ליום שמחת לבו - סיום ש"ס בבלי
ולהצלחתו והמשך עלייתו במעלות התורה והיראה
מתוך הרחבת הדעת ושלוות הנפש

לע"נ

הר"ר **משה אריה גבריאל** בן הר"ר **אהרן נויבירט** זצוק"ל
נלב"ע ט' תמוז תשע"ח
תנצב"ה

ניתן לשמוע את השיחה ביום שלישי בערב ולאחמ"כ בשידור חוזר בקו השיחות שמספרו 074-740-3629

ע"מ שנוכל להמשיך בהפצת תורתו של מורינו המשגיח שליט"א, אנו זקוקים לעזרת הציבור

לתרומות והנצחות: 054-843-6282

לקבלת הגיליון במייל: 4166058@gmail.com